

Інформаційно-аналітична довідка про стан довкілля в зоні АТО та на звільнених територіях за травень 2015 року

Атмосферне повітря

Систематичні спостереження за станом забруднення атмосферного повітря проводилися у травні 2015 року на території:

- Донецької області в трьох містах – Маріуполь (на 5 постах спостережень за забрудненням – далі ПСЗ), Краматорськ (4 ПСЗ), Слов'янськ (2 ПСЗ);
- Луганської області в трьох містах – Лисичанськ (2 ПСЗ), Северодонецьк (1 ПСЗ), Рубіжне (1 ПСЗ);
- Запорізької області - у місті Запоріжжя (5 ПСЗ);
- Дніпропетровської області у трьох містах – Дніпропетровськ (6 ПСЗ), Дніпродзержинськ (4 ПСЗ), Кривий Ріг (5 ПСЗ);
- Харківської області - у місті Харків (10 ПСЗ).

За даними спостережень гідрометеорологічних організацій у травні в атмосферному повітрі 11 міст 5 областей випадків високого забруднення (ВЗ) з концентрацією домішки вище 5,0 максимально разової гранично допустимої концентрації (ГДК) не зареєстровано.

Радіаційний стан

Спостереження за потужністю експозиційної дози гамма-випромінювання у травні 2015 року проводилися у Дніпропетровській області на 9 пунктах, Донецькій області – 4 пунктах, Запорізькій області – 7 пунктах, Луганській області – 4 пунктах, Харківській області – 11 пунктах.

За даними спостережень потужність експозиційної дози гамма-випромінювання знаходилась в межах природного фону. Випадків перевищення контрольного рівня 25 мкР/год у травні 2015 року не зафіксовано.

Поверхневі води

Донецька, Луганська та Харківська області

Спостереження за якісним станом поверхневих вод у Донецькій, Луганській та Харківській областях протягом травня здійснювалися відповідно до затвердженої програми державного моніторингу довкілля Сіверсько-Донецьким басейновим управлінням водних ресурсів.

На більшості річок регіону протягом травня спостерігався повільний спад рівнів води, який з початку місяця становив 7-85 см. На рівневий режим річок Сіверський Донець (ділянка м. Чугуїв - м. Зміїв), Харків, Жеребець та Кальчик впливало заростання русел.

Залежно від інтенсивності та розподілу опадів по території регіону формувалася і водний режим річок у травні:

- водність більшості річок басейнів р. Сіверський Донець та Приазов'я коливалась у межах 50-100% від норми, за винятком р. Лопань та р. Айдар, де середні місячні витрати води були низькими й становили 30-40% від норми;
- водність р. Сухий Торець склала 133% від норми, що обумовлено зливовими дощами (кількість їх за місяць, за даними гідрологічного поста Черкаське, становила 85 мм).

Основні водосховища басейнів річок Сіверський Донець та Приазов'я, якими регулюється річковий стік, працювали відповідно до Правил експлуатації, рекомендацій Міжвідомчої комісії у межах затверджених Держводагентством режимів роботи водосховищ і водогосподарських систем у межах Харківської, Донецької та Луганської областей на весняний період 2015 року.

Для визначення стану якості водних ресурсів відібрано 53 проби води (у Харківській області - 21, Донецькій - 24, Луганській - 8) у 25 створах спостережень, виконано 887 інструментально-лабораторних вимірювань вмісту забруднюючих речовин, у т. ч. за гідрохімічними показниками - 767, радіологічними - 16, токсикологічними - 80, бактеріологічними - 22, гідробіологічними - 2.

За результатами лабораторного контролю не встановлено суттєвих змін щодо погіршення стану води водних об'єктів, порівняно з відповідним періодом минулого року. Стан якості поверхневих вод річок басейнів Сіверського Дінця та Приазов'я характеризувався підвищенням (згідно з СанПіН №4630-88) вмістом органічних сполук, що відображається показниками БСК і ХСК. Через підвищену природну мінералізацію та внаслідок антропогенного навантаження на ділянках, після впадіння річок Казенний Торець і Бахмут (басейн р. Сіверський Донець) та у річках Приазов'я, фіксувався вище норми вміст сольових показників (сухий залишок від 1120-1207 мг/дм³).

У створах питних водозаборів значення якісних показників фіксувались у межах відхилень, характерних для цього сезону. Середньомісячні значення вмісту ЛКП фіксувались значно нижче граничного значення (10000) і змінювались у діапазоні від 181 (Краснопавлівське водосховище, питний водозабір на м. Харків та Харківську область) до 2842 (р. Сіверський Донець, 469 км, водозабір ЗФС, с. Білогорівка, Луганська область). Жорсткість води у всіх створах питних водозаборів, окрім створу р. Сіверський Донець, 872 км, Печенізьке водосховище, питний водозабір м. Харків, перевищувала нормативне значення і вимірювалась у межах від 7,3 до 9,3 мг-екв/дм³.

Рівень токсикологічних показників у поверхневих водах не перевищував фонових значень та коливався у межах ГДК за СанПіН №4630-88.

Вміст радіонуклідів стронцію-90 і цезію-137 у поверхневих водах у місцях питних водозаборів був значно нижче допустимих значень (2,0 Бк/дм³).

Гідрометеорологічними організаціями спостереження за станом забруднення поверхневих вод суші проводилися у травні 2015 року на території Луганської області – на 2 водних об'єктах в 2 пунктах та Харківської області – на 5 водних об'єктах в 9 пунктах (табл. 1). В Донецькій області спостереження на водних об'єктах у травні не заплановано.

За даними спостережень у травні відмічений один випадок екстремально низького вмісту розчиненого у воді кисню на рівні ЕВЗ (0,43 мг/дм³) у р. Мерло – у створі 1 км нижче міста Богодухів (Харківська обл.).

На водних об'єктах Харківської області виявлено 9 випадків ВЗ: три з азоту амонійного з максимальною концентрацією 12 ГДК, шість випадків – з азоту нітритного з максимальною концентрацією 17,7 ГДК.

На водних об'єктах інших областей випадків ВЗ поверхневих вод не зареєстровано.

Таблиця 1. - Дані про водні об'єкти, пункти спостережень, дати відбору проб, випадки ВЗ в Луганській та Харківській областях.

Водний об'єкт	Пункт	Дата відбору проб, дата виявлення випадків ВЗ	Назва хімічної речовини, по якій зафіксовані ВЗ	Кількість випадків ВЗ	Максимальна концентрація ВЗ, в кратності ГДК
Луганська область					
р. Сіверський Донець	м. Лисичанськ	05.05.2015; 12.05.2015; 18.05.2015	-	-	-
р. Біленька	м. Лисичанськ	05.04.2015; 12.04.2015; 18.04.2015	-	-	-
Харківська область					
р. Сіверський Донець	с. Огірцеве	06.05.2015	-	-	-
р. Сіверський Донець	м. Чугуїв, 1 км вище міста	12.05.2015	-	-	-
р. Сіверський Донець	м. Чугуїв, 1 км нижче міста	12.05.2015	азот нітритний	1	10,4
р. Сіверський Донець	м. Зміїв, 1 км вище міста	13.05.2015	азот нітритний	1	13,3
р. Сіверський Донець	м. Зміїв, 1 км нижче міста	13.05.2015	азот нітритний	1	12,7
р. Сіверський Донець	м. Ізюм	13.05.2015	-	-	-
р. Вовча	м. Вовчанськ	06.05.2015	-	-	-
р. Уди	м. Харків, 7 км нижче міста	05.05.2015	азот амонійний	2	12,0
			азот нітритний	1	10,0
р. Уди	м. Харків, 9 км нижче міста	05.05.2015	азот амонійний	2	11,0
			азот нітритний	1	12,0
р. Уди	сmt Есхар	12.05.2015	азот нітритний	1	17,7
р. Лопань	м. Харків	05.05.2015	азот амонійний	1	11,7
р. Мерло	м. Богодухів	26.05.2015	кисень (ЕВЗ)	1	0,43 мг/дм ³

Дніпропетровська область

Згідно з Програмою державного моніторингу у Дніпропетровській області у травні 2015 року відібрано 10 проб та виконано 330 вимірювань за гідрохімічними показниками та 8 вимірювань за радіологічними показниками.

Контролювались водні об'єкти: Дніпродзержинське водосховище (1 створ), Дніпровське водосховище (3 створи), р. Інгулець (2 створи), канал Дніпро – Кривий Ріг (1 створ).

Санітарний стан зазначених водних об'єктів у межах Дніпропетровської області в травні 2015 року був стабільний і знаходився на задовільному рівні. Інформації про надзвичайні та кризові ситуації на водних об'єктах Дніпропетровської області не надходило. Значних змін в якості поверхневих вод порівняно з травнем 2014 року не спостерігалось.

У створах питних водозаборів перевищення нормативів за СанПіН №4630-88 фіксувалося лише за показником ХСК (1,6 - 2,2 ГДК). Згідно з Методикою екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями у пунктах спостережень у районі питних водозаборів (р. Дніпро, Карачунівське та Південне водосховища) вода характеризувалася переважно II класом 2-3 категорією - води перехідні за якістю від "дуже добрих", "чистих", до "добрих", "досить чистих".

У контрольних створах на р. Інгулець та каналі Дніпро - Кривий Ріг перевищення за ХСК становило максимально 1,3 ГДК.

Гідрометеорологічними організаціями спостереження за станом забруднення поверхневих вод суші проводилися у травні 2015 року на території Дніпропетровської області – на 5 водних об'єктах, в 8 пунктах (табл. 2).

Таблиця 2. - Дані про водні об'єкти, пункти спостережень, дати відбору проб, випадки ВЗ в Дніпропетровській області.

Водний об'єкт	Пункт	Дата відбору проб, дата виявлення випадків ВЗ	Назва хімічної речовини, по якій зафіксовані ВЗ	Кількість випадків ВЗ	Максимальна концентрація ВЗ, в кратності ГДК
р. Солона	с. Новопавлівка	07.05.2015	-	-	-
р. Оріль	смт Царичанка	06.05.2015	-	-	-
р. Інгулець	м. Кривий Ріг	14.05.2015	-	-	-
р. Вовча	смт Васильківка	09.05.2015	-	-	-
Дніпровське вдсх.	с. Карнаухівка	07.05.2015	-	-	-
Дніпровське вдсх.	м. Дніпродзержинськ	27.05.2015	-	-	-
Дніпровське вдсх.	м. Дніпропетровськ	27.05.2015	-	-	-
Дніпровське вдсх.	с. Лоцманівка	27.05.2015	-	-	-

За даними спостережень на водних об'єктах у Дніпропетровській області випадків ВЗ поверхневих вод не виявлено.

Запорізька область

У травні 2015 року у межах Запорізької області відповідно до Програми державного моніторингу вод у 11 контрольних створах відібрано 11 проб поверхневої води та виконано 308 інструментально-лабораторних вимірювань за 28 гідрохімічними показниками якості води. За результатами лабораторного контролю встановлено, що гідрохімічний стан води мав сезонні зміни та сезонні коливання значень якісних показників, які в цілому відповідали нормативним значенням.

У створах питних водозаборів перевищення нормативів за СанПіН №4630-88 фіксувалося лише за показником ХСК (1,4- 1,6 ГДК).

Повідомлень про випадки погіршення епідеміологічної ситуації на водних об'єктах басейну Дніпра у межах області, а також інформації про надзвичайні та кризові ситуації не надходило.

За результатами лабораторного контролю за якістю води та розрахунків за Методикою екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями поверхневої води у травні в зоні спостережень Запорізької лабораторії моніторингу вод відповідали II класу («добрі»), 2 - 3 категорії («добрі» та «дуже добрі»).

Гідрометеорологічними організаціями спостереження за станом забруднення поверхневих вод суші проводилися у травні 2015 року на території Запорізької області – на 3 водних об'єктах, в 4 пунктах (табл. 3).

Таблиця 3. - Дані про водні об'єкти, пункти спостережень, дати відбору проб, випадки ВЗ в Запорізькій області.

Водний об'єкт	Пункт	Дата відбору проб, дата виявлення випадків ВЗ	Назва хімічної речовини, по якій зафіксовані ВЗ	Кількість випадків ВЗ	Максимальна концентрація ВЗ, в кратності ГДК
р. Мокра Московка	м. Запоріжжя	21.05.2015	-	-	-
Дніпровське вдсх.	м. Запоріжжя	27.05.2015	-	-	-
р. Молочна	м. Мелітополь	21.05.2015	-	-	-
р. Молочна	м. Токмак	21.05.2015	-	-	-

За даними спостережень на водних об'єктах Запорізької області випадків ВЗ поверхневих вод не зареєстровано.